

Nr 36.

Utlåtande i anledning av väckt motion om statsbidrag till gäldande av vissa kostnader för en laga skiftesförrättning å fastigheten Kuivakangas 26^a i Övertorneå socken.

(1:a avd.)

I en inom första kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 65, av herr *Grym* har hemställts, att riksdagen måtte utan hinder av att fastställelse icke meddelats å ett under åren 1939—1945 verkställt laga skifte å fastigheten Kuivakangas 26^a i Övertorneå socken tillerkäna bröderna Karl, Gustav och Erik Rautio bidrag till kostnaderna för förrättningen från anslaget till Understöd åt jorddelningsväsendet m. m.: Bidrag till jorddelningsförrättningar.

Beträffande de skäl som anförts till stöd för motionen får utskottet hänvisa till denna.

Utskottet har i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande i ärendet från lantmäteristyrelsen.

Enligt kungörelsen den 22 juni 1928 (nr 295) angående villkor för erhållande av statsbidrag till förrättningar enligt lagen den 18 juni 1926 (nr 326) om delning av jord å landet, vilken kungörelse ändrats genom kungörelserna nr 83/1935, 256/1939 och 327/1941, må delägare vid förrättning, som avsett bland annat skifte enligt jorddelningslagen, erhålla statsbidrag till kostnaderna för förrättningen under vissa förutsättningar. Statsbidrag utgår för närvarande vid skifte med högst sextio procent av det belopp, som på fastigheten eller ägolotten i fråga belöper av dels det lantmätaren för förrättningen enligt gällande lantmäteristadga tillkommande arvodet, inberäknat lösen för karta och handlingar, dels ock ersättning som må ha utgått till särskilt, på grund av stadgandet i 2 kap. 2 § jorddelningslagen vid förrättningen tillkallat sakkunnigt biträde. Bidragsbestämmelserna äro avfattade på sådant sätt, att statsbidrag ansetts icke kunna beviljas till kostnaderna för andra än fastställda förrättningar. Ej heller utgår bidrag till kostnaderna för hantlangning o. d.

Statsbidragen, som beviljas av lantmäteristyrelsen, utgå från det å riksstaten under nionde huvudtiteln anvisade förslagsanslaget till Understöd åt jorddelningsväsendet m. m.: Bidrag till jorddelningsförrättningar.

Lantmäteristyrelsen har i sitt utlåtande lämnat följande upplysningar rörande ifrågavarande skiftesförrättning.

Ansökningen om förordnande för vederbörande distriktslantmätare att verkställa det i motionen avsedda laga skiftet är daterad den 19 maj 1939. Förrättningen påbörjades den 24 juli samma år och avslutades den 31 mars 1945.

Frågan om tillstånd till skifte avhandlades vid första sammanträdet. Sedan därvid utlåtande av förrättningsmännen meddelats, vari bland annat förklarades, att vid av förrättningsmännen verkställd undersökning intet förekommit, som kunde anses utgöra hinder för det begärda skiftet, samt meddelades tillstånd till skiftet, antecknades till protokollet att anledning att underställa utlåtandet ägodelningsrättens prövning ej förekom. I protokollet heter det vidare: »För delägarna tillkännagavs, att underställning komme att äga rum, därest någon delägare sådant yrkade, samt att utlåtandet, därest underställning ej sker, skall lända till efterrättelse vid förrättningen. Delägarna förklarade sig emellertid nöjda med detsamma».

Av dessa rörande frågans avhandlande lämnade upplysningar kan ej utläsas, huruvida lantmätaren även gjorde klart för delägarna vilka ekonomiska konsekvenser som kunde följa av att den slutliga prövningen av frågan om skiftets tillåtlighet på detta sätt ställdes på framtiden. Sannolikt skedde ej så. Snarare torde det finnas anledning antaga, att delägarna i förlitande på förrättningsmännens uppfattning i tillståndsfrågan betraktade den ifrågasatta underställningen såsom en åtgärd som komme att åsamka dem ytterligare kostnader och därför om möjligt borde undvikas. Härför talar bland annat den av delägarna vid ägodelningsrättens sammanträde den 14 augusti 1946 framförda anmärkningen, att om förrättningslantmätaren framhållit, att fastigheten icke kunde delas, enär de särskilda ägolofterna skulle bliva alltför små, så »hade skiftet fått vara».

Motionärens utsago, att lantmätaren, vilken numera avlidit, skulle ha underlåtit att meddela sakägarna, att de jämlikt 4 kap. 4 § jorddelningslagen ägde möjlighet att få frågan om skiftetillståndet prövad av ägodelningsrätten, innan några större förrättningskostnader uppkommit, synes därför böra förstås så, att lantmätaren vid behandling av frågan om utlåtandets underställande ej nog tydligt underrättat delägarna om att frågan om skiftets tillåtlighet komme att stå öppen och ej slutligt prövas förr än i samband med fastställelseprövningen å förrättningen i dess helhet.

Enligt den vid laga skiftets avslutande upprättade sluträkningen uppgick förrättningsmannen tillkommande arvode för såväl själva laga skiftet som den i samband därmed verkställda gränsbestämningen ävensom lösen för karta och handlingar till det i motionen angivna beloppet, 1 140 kronor. Vid här verkställd granskning av räkningen har anledning till erinran ej förekommit. Av nämnda belopp har enligt förrättningsmännens beslut envar av de tre delägarna påförts $\frac{1}{3}$ eller 380 kronor. Såvitt lantmäteristyrelsen erfarit ha dessa belopp också blivit inbetalda till förrättningsmannen eller hans dödsbo.

Under förutsättning att ifrågavarande laga skifte fastställt hade statsbidrag till nämnda förrättningskostnader kunnat utgå till en var av delägarna med sextio procent av 380 kronor eller 228 kronor. Lantmäteristyrelsen förutsätter härvid, att de delägarna åliggande kostnaderna för förrättningen hade ansetts för dem betungande i förhållande till deras ekonomiska ställning ävensom att övriga i statsbidragskungörelsen stadgade villkor för erhållande av bidrag varit uppfyllda.

Av vad sålunda framhållits och vad som i övrigt blivit utrett torde framgå, att delägarna i ifrågavarande genom laga kraftvunnet utslag undanröjda laga skifte å fastigheten Kuivakangas 26⁴ åsamkats för dem kännbara kostnader utan däremot svarande och därmed avsedd nytta.

De skäl på vilka ägodelningsrättens beslut om undanröjande av förrättningen i första hand grundats äro av jordpolitisk natur.

Efter att ha erinrat att lantmäteristyrelsen i yttrande till jordbruksutskottet i anledning av den vid 1946 års riksdag väckta motionen II:322 uttalat, att styrelsen ansåge sig icke kunna förorda en sådan ändring av gällande bestämmelser att bidrag skulle kunna utgå jämväl till kostnader för förrättning, som av jordpolitiska skäl icke kunnat fastställas, har lantmäteristyrelsen anför, att styrelsen alltjämt ansåge, att en allmän rätt till statsbidrag till kostnaderna för icke fastställd jorddelning ej borde införas men att i det nu förevarande fallet syntes föreligga sådana särskilda skäl, att ett undantag vore berättigat. Styrelsen har därför funnit sig böra tillstyrka bifall till motionen. Enligt styrelsens uppfattning syntes konsekvenserna av bifall till motionen icke vara sådana, att hänsynen till dem borde verka hindrande.

Såsom av utredningen i förevarande ärende framgår ha, sedan fråga uppkommit om laga skifte å fastigheten Kuivakangas 26⁴ i Övertorneå socken, förrättningsmännen vid första sammanträdet avgivit utlåtande, vari meddelats tillstånd till skiftet. Förrättningen har därefter fortgått och avslutats den 31 mars 1945. Sedermera har skiftet emellertid av jordpolitiska skäl undanröjts av ägodelningsrätten. Till följd härav ha sakägarna icke kunnat erhålla statsbidrag till förrättningskostnaderna. Jämlikt 4 kap. 4 § jorddelningslagen hade sakägarna ägt möjlighet att genom underställning få frågan om skiftes-tillståndet prövad av ägodelningsrätten på ett så tidigt stadium att några större förrättningskostnader icke skulle ha uppstått. Orsaken till att så icke skett torde såsom lantmäteristyrelsen anför, sannolikt vara den, att förrättningslantmätaren, vilken enligt vad i ärendet upplysts numera avlidit, icke klargjort för sakägarna vilka ekonomiska konsekvenser som kunde följa av att den slutliga prövningen av frågan om skiftets tillåtlighet ställdes på framtiden. Uppenbarligen ha sakägarna i förlitande på förrättningsmännens uppfattning i tillståndsfrågan betraktat underställningen såsom en åtgärd, som komme att åsamka dem ytterligare kostnader och därför om möjligt borde undvikas. Under sådana förhållanden finner utskottet det skäligt, att sakägarna erhålla statsbidrag till kostnaderna för förrättningen trots att fastställelse icke meddelats å skiftet. Bidraget torde med tillämpning i övrigt av de i kungörelsen nr 295/1928 angivna grunderna böra utgå med sextio procent av det förrättningslantmätaren tillkommande arvodet eller således med 684 kronor från det å riksstaten under nionde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Understöd åt jorddelningsväsendet m. m.: Bidrag till jorddelningsförrättningar.

Utskottet.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till motionen I: 65, medgiva, att bröderna Karl, Gustav och Erik Rautio må, utan hinder av att fastställelse icke meddelats å ifrågavarande skiftesför-

Jordbruksutskottets utlåtande nr 36.

rättning, erhålla statsbidrag till kostnaderna för förrättningen från det å riksstaten under nionde huvudtiteln uppförda förslagsanslaget till Understöd åt jorddelningsväsendet m. m.:
Bidrag till jorddelningsförrättningar.

Stockholm den 9 maj 1947.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Tjällgren, Carl Edmund Eriksson, Alfred Andersson, Anderberg, Nils Olsson, Hagman, Isaksson och Sundelin; samt

från a n d r a kammaren: herrar Andersson i Löbbo, Ericsson i Sörsjön, Mäler, Gustafson i Dädesjö, Pettersson i Rosta, Jacobson i Vilhelmina, Svensson i Ljungskile och Nilsson i Göingegården.
